

Observator Swolfs

Een Belgische stripauteur die de debuutreeks die hem op de stripkaart zette tijdelijk op het achterplan schuift om een passage uit de Franse geschiedenis te gaan verstrippen, terwijl geen enkele Franse auteur dat ooit heeft voorgedaan. Zoiets heet een passieproject, start doorgaans impulsief en doorloopt niet zelden een grillig parcours. Dat is niet anders voor Yves Swolfs' *Dampierre*.

door Diederik Van de Velde

Witte raaf

Stripauteurs zijn vaak geen gewone vogels. Ook als kunstenaars zijn ze doorgaans niet eenvoudigweg te labelen, omdat ze uiteenlopende achtergronden en scholingen hebben, omdat ze al dan niet kiezen tussen tekenen of schrijven, omdat ze verschillende genres kiezen of die net combineren. Yves Swolfs, de man waarover we het hier in deze eerste van drie integrales vaak zullen hebben, lijkt wel de exponent van dat soort keuzes. We verklaren ons nader.

Op 25 april 1955 pompt de pasgeboren Swolfs een allereerste keer zijn longen vol. De Anderlechtse lucht die hij daarbij inademt, maakt hem tot stadskind. Maar dan wel eentje dat in staat is om weg te dromen in verbeelding. Tekenen is een tijdverdrijf waar hij talent voor lijkt te hebben. Echte vrijheid voelt de stadsjongen echter tijdens zijn vele natuurtrektochtjes in de Ardennen, waar het ouderlijke gezin vaak de vakanties doorbrengt.

Eens de donsveren ontgroeid en klaar om het nest uit te vliegen, blijkt deze combinatie van stad en natuur de juiste omgeving om zich op literatuurstudies te storten. De gave tot het overbrengen van verhalen scherpt hij nadien verder aan tijdens een opleiding journalistiek aan de Université Libre de Bruxelles (ULB, het Franstalige equivalent van de Vrije Universiteit Brussel, VUB). Maar het blijft niet enkel bij schrijven. Ook het grafische is een expressievorm die Swolfs echt wel lijkt te liggen, daar waar het ooit startte als tijdverdrijf. Hij schrijft zich in aan de dan al best befaamde kunstschool Sint-Lucas en komt er terecht in Atelier R, onder de vleugels van Claude Renard, de voormalig assistent van Eddy Paape. In atelier R leidt Renard behoorlijk wat toekomstige grote namen uit de stripwereld op, waaronder Philippe Foerster, Andreas, Antonio Cossu, Philippe Berthet, François Schuiten en Benoît Sokal. Het merendeel onder hen zijn jaargenoten van Swolfs en zullen samen met hem afstuderen. Iets waarop hij met trots terugkijkt.

Swolfs amuseert zich naar eigen zeggen aan Sint-Lucas maar blijft er ook deels op zijn honger zitten: "Ik wilde toen zo snel mogelijk leren hoe ik actief aan de slag zou kunnen in de stripwereld en er mijn vaste job van maken. Ik dacht dat we er allerlei technieken zouden aangeleerd krijgen om zo snel mogelijk onze

eigen weg als volleerd striptekenaar te kunnen inslaan. Jammer genoeg was dat niet onmiddellijk het geval."¹ Het veelvuldig bezoeken van tentoonstellingen en maken van fotostrips frustreert Swolfs enigszins. Mogelijk is het deze benadering van zijn docent die hem niet geheel ligt. Daar waar jaargenoot Sokal aanhaalt zijn docent meer als medestudent en later als een vriend te hebben gezien, heeft Swolfs niet meteen een gelijkaardige verwoording over Renard klaar. Renard had als uitgesproken ambitie om de opleiding te moderniseren

Ex libris van uitgeverij Glénat uit 1988 als extra ondersteuning voor de verkoop van deel 1 in het Frans. De uitgeverij organiseert in het westen van Frankrijk een heuse signeertournee die twee weken duurt. Ondertussen lopen er ook diverse expo's met schetsen, voorstudies, gebruikte documentatie en originelen.

Yves Swolfs schrijft en tekent *Viol à Grey Rock*. In 1980 wordt het deel 6 in de Franstalige collectie *Sexstar* van Édition des Archers. De basis voor het latere *Durango* is al aanwezig, zij het in een pocketuitgave.

en brak daarom nogal radicaal met de voorgaande benaderingen in de lijn van Hergé en André Franquin. Het blijft natuurlijk gissen, maar gezien wat Swolfs had willen leren, was de traditionele aanpak van Renards leermeester misschien meer naar zijn smaak geweest. Paape had immers samengewerkt met zowel Jijé als Greg, twee auteurs die Swolfs als voorbeelden ziet. Paapes medestudent Franquin, net als Swolfs zowel tekenaar als scenarist, zag in Paape een uitstekend leraar en stuurde vaak talenten zijn richting uit omdat hij volgens Franquin “een klassieke traditie volgde die elke tekenaar moet doorlopen voor hij zijn eigen persoonlijkheid kan ontwikkelen”.² Hoe dan ook, het heeft niet mogen zijn. Het logische verloop van de generaties maakt dat Paapes opvolger Swolfs’ leraar is.

Tijdens of meteen na hun opleiding hebben sommige van Swolfs’ jaargenoten al een voet tussen de deur bij het stripweekblad *Kuifje* of *Robbedoes*. Anderen komen, al dan niet onder impuls van Renard, terecht bij het stripblad (*À Suivre*).

Yves Swolfs’ carrière start alleszins niet op de redactie van een striptijdschrift. Hij bewandelt een geheel eigen pad, en vormt zodoende eerder een uitzondering. Tel daarbij ook nog eens dat hij talent heeft om zich zowel op scenario’s als op tekeningen toe te leggen — doorheen de jaren lijkt die onderverdeling steeds nadrukkelijker te worden gevoeld — en je beseft dat Swolfs geen gewone vogel is.

Eerste publicaties

De curriculuminvulling die Claude Renard aan de opleiding geeft, is misschien niet helemaal naar de zin van Swolfs, maar dat de jonge tekenaar gretig is om af te studeren, staat buiten kijf. Dat hij in het eerder aangehaalde citaat tweemaal “zo snel mogelijk” laat optekenen, bewijst dat.

Gevraagd naar de eerste publicatie van Swolfs zullen vele stripliefhebbers een fout antwoord geven, want voor zijn eerste grote hitreeks verschenen ook al enkele albums. Een van die albums is een opzet van Renard. Die is gaandeweg begonnen met een blad uit te geven met werk van zijn studenten. Zowat een officieus afstudeerproject. Dat wordt dan nadien in album uitgegeven als *Le Neuvième Rêve*. Swolfs’ bijdrage is een kort westernverhaal en staat in het tweede deel uit 1978. De uitgever ervan is het Belgische Édition des Archers, kortweg Archers. Die uitgeverij zal ook de volgende verhalen van Yves Swolfs uitgeven. In 1979 werkt Swolfs andermaal aan een westernverhaal dat op zeer korte termijn zou leiden tot twee albums.

Het eerste album verschijnt in de collectie *Sexstar* en draagt de weinig verhullende titel *Viol à Grey Rock* (*Verkrachting in Grey Rock*). Het is uitgewerkt met een

erotische, zelfs pornografische inslag en verschijnt in 1980. Het is pulp zoals meerdere uitgeverijen wel reeksen hebben lopen in de jaren 1970 en 1980. Eigen aan de karakteristieken van het subgenre heeft dit verhaal, en bij uitbreiding de collectie *Sexstar*, ook letterlijk niet veel om het lijf.

Swolfs denkt intussen al een stap verder. Hij voelt aan dat onder dat vleselijke niveau de basis zit voor een degelijk, klassiek westernverhaal. Archers volgt hem in dat instinct. Swolfs stript het verhaal van zijn expliciet pornografische elementen, maar behoudt het merendeel van het onderliggende scenario. De overblijvende vertelling blijkt inderdaad een ijzersterke klassieke western, die haast de dynamiek van een westernfilm op papier zet. Ontdaan van overmatig bloot is het verhaal evenwichtiger en schudt het nadrukkelijk het predicaat “pulp” van zich af. De aanwezige portie geweld blijft wel behouden en is daarmee behoorlijk verregaand voor zijn tijd. Verder beantwoordt het verhaal zo nadrukkelijk aan de toenmalige kenmerken van de betere westernstrip, dat het onder critici en het journaal voor enige verwarring zorgt. Wie is die onbekende Yves Swolfs? Is *Blueberry*-tekenaar Jean Giraud onder een pseudoniem een nieuwe reeks gestart? Een groter compliment kan Swolfs zich niet dromen. Tijdens zijn opleiding schurkte hij al aan tegen de stijl van Giraud en Jijé, die in 1954 voor *Robbedoes* de westernreeks *Jerry Spring* creëerde. Ook voor de uitgeverij kan de opstart van deze nieuwe reeks nauwelijks beter. Het eerste album, *Sterven als een Hond in de Sneeuw*, verschijnt in 1981. De eerste druk verkoopt uit in slechts een week. De lancering van revolverheld Durango is een onvervalste voltreffer. Het klassieke verhaal van een zwijgzame schutter die als wraakengel op pad gaat om een inhalige en wrede politicus tot de orde te roepen, spreekt aan. Het album wordt in meerdere talen uitgegeven.

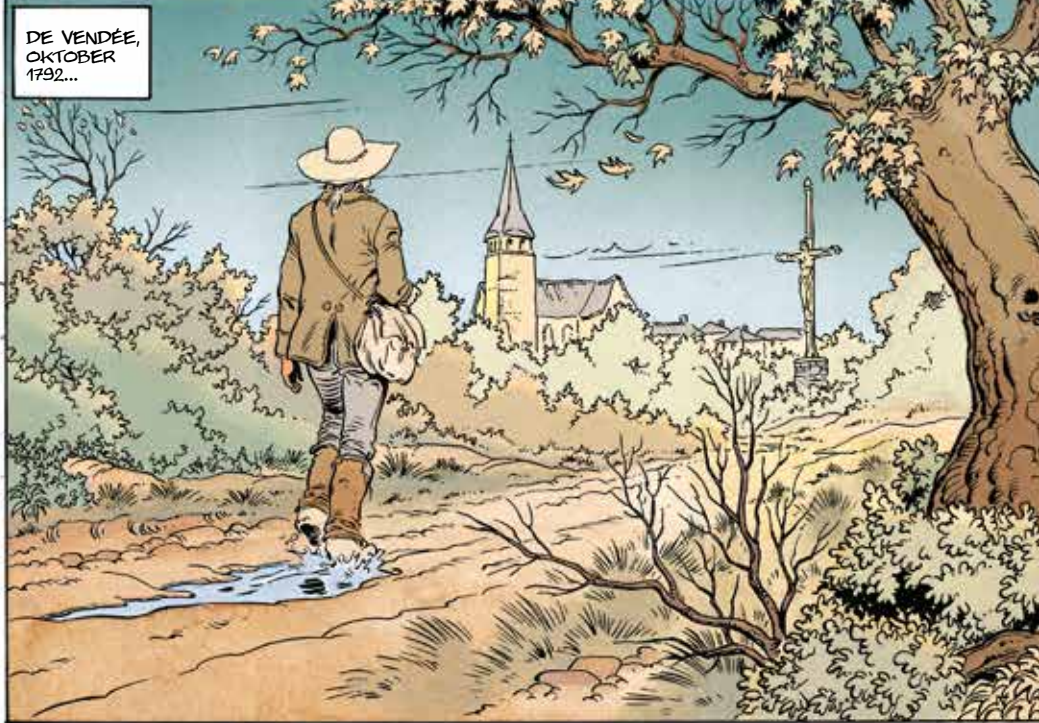
Het inslaand succes van *Durango* bevestigt Swolfs’ voorliefde voor het westerngenre. Het zal een constante doorheen zijn carrière blijven. Als film-liefhebber is de stripmaker niet te beroerd om toe te geven dat hij looks en karakteristieken aanvankelijk weleens durft te modelleren naar bekende acteurs. Gaandeweg wordt die band echter gelost. Sowieso let Swolfs erop niet te nadrukkelijk in de val van de herhaling te trappen (iets waar films — zeker in het genre van de spaghettiwestern — zich regelmatig aan bezondigen). Zo introduceert hij al in het eerste album een behoorlijk verrassend element. Schutter Durango is halfweg het album geen revolverheld meer te noemen omdat hij simpelweg geen revolver meer hanteert. Hij wordt in zijn dominante hand geschoten en ziet zich verplicht zijn linkerhand te trainen. Gelukkig

Het eerste *Durango*-album in de collectie *Wild West Story*, uitgegeven door Édition des Archers in 1981. De oorspronkelijke Franstalige uitgave verscheen datzelfde jaar. De uitgeverij zou later ook nog instaan voor vertalingen in het Duits en Grieks. Nog later volgen andere uitgeverijen voor onder meer Spaanse, Italiaanse, Portugese, Turkse, Tsjechische, Poolse, Kroatische en andermaal Duitse vertalingen. Eens enkele delen verschenen zijn, komen er bundelingen op de markt, zelfs in het Tamil. Het toont de internationale aantrekkingskracht van de reeks.

DE VENDÉE,
OKTOBER
1792...

* GEESTELIJKE DIE DE EED OP DE BURGERLIJKE GRONDWET VAN DE CLERUS HEEFT AFGELEGD, IN TEGENSTELLING TOT DE "REFRACTAIRES", DIE DE EED WEIGEREN EN DOOR DE PLATTELANDSBEVOLKING WORDEN GESTEURD...

GENOEG!... NAAR HUIS
ALLEMAAL OF IK LAAT
JULLIE OPSLUITEN WEGENS
VERSTORING VAN DE
OPENBARE ORDE! EN DAT
LIJK LATEN JULLIE HIER!

HAND-
LANGERS
VAN DE
DUIVEL!

VAM-
PIERS!

...ALS JULLIE JE KINDEREN DAN NIET WILLEN LATEN DOPEN
DOOR DE WETTIG AANGESTELDE PASTOOR, VERDOMME,
DAN ZIJ DAT ZO, MAAR IK ZAL ER WEL VOOR ZORGEN
DAT DEZE KNAAP BEGRAVEN WORDT, ZOALS HET
HOORT!... EN NU INGERUKT,
STELLETJE IDIOTEN!

IK ZOU GRAAG
WETEN WIE MIJN
GEMEENTE
BINNENKOMT...
WAT ZOEK
JE HIER?

DE WONING
VAN MENEER
FORESTIER,
DE SCHERM-
MEESTER...

**ZEG,
BURGER!**

HIJ
ZOEKT NAAR
VERLUIDT EEN
STALKNECHT...
VANDAAR.

JUIST, JA... DAT HEB
IK GEHOORD, VOLG ME,
IK MOET HEM TOCH
SPREKEN...

...IK WEET NIET AAN WELKE KANT JE
STAAT, MAAR HET SCHOUWSEL VAN
DAARNET, LAAT DAT EEN LES VOOR
JE ZIJN!... IK DULD NIET DAT DE
VOORSCHRIFTEN VAN DE REPUBLIEK WORDEN
VERONACHTZAAMD, IK HANDHAAF HIER,
KOSTE WAT HET KOST, DE ORDE.

DAT
HEB IK
GEZIEN!

DAG, GRIGNARD...
GA JE MEESTER ZEGGEN,
DAT IK HEM ONMIDDELIJK
WIL SPREKEN.

AH...
DAG MENEER
DE BURGE-
MEESTER!

EN ZEG HEM
OOK METEEN
DAT ZIJN
STALKNECHT
ER IS...

WACHT JIJ HIER EVEN
IN DE TUIN TOT JE
BINNENGEROEPEN
WORDT, JA?

EH...
GOED.

NEE
MAAR!

EVEN
LATER.

...WAT MOET IK ANDERS?... ZE ZIJN ONVERBETERLIJK!
ONGELETTERDEN IN DE BAN VAN EEN WEERBARSTIGE
PASTOOR, DIE ZICH SCHUILHOUDT EN VAN EDELEN
DIE ALLEEN MAAR EEN VEROUWERDE
FEODALE ORDE WENSEN
TE HANDHAVEN!

...DAT IS DE ENIGE ORDE DIE ZIJ
BEGRIJPEN! DAT IS VAN OUDSHER HUN
WERELD. HET LEZEN VAN LOUWER
EEN DECREET HEEFT NOG NOOIT
EENWOUDE TRADITIES WEG
KUNNEN VAGEN.

...IK WANTROUW
JE MEDEDOGEN VOOR
DIE SCHOFTEN, FORESTIER...
IK WANTROUW OOK
JE LAUWE ENTHOUSIASME
JEGENS DE REPUBLIEK...
MAAR GOED, DAARVOOR
BEN IK NIET HIER.

DIE GETUIGENIS NATUURLIJK...

JA... IK BEN KOPPIG! VOORAL
ALS IK ER ZEKER VAN BEN
OP DE GOEDE WEG TE ZIJN!
IK WIL HET HOOFD VAN DE BARON
DE LA CALLETIERE EN DAT
ZAL IK MET UW HULP
KRIJGEN OOK!

INTUSSEN...

REGEN!
DAT ONTBRAK
ER NOG AAN!

U HEBT HET
NIET ERG OP
DE ADEL,
NIETWAAR,
GERMAU?

IK HEB DIE
OOK NOOIT
GEDIEND! DAT
UITBUTERSRAS
HEEFT AL TE
VEEL EEUWEN
GEHEERST!

